

**Koncepce sbírkotvorné činnosti
Městského muzea a galerie ve Svitavách
pro období 2026–2030**

I.

Úvodní ustanovení

Městské muzeum a galerie ve Svitavách (dále jen MMG Svitavy) vzniklo dne 1. ledna 1991 jako nástupce Okresního muzea dělnického hnutí (1976–1990). Jedná se o příspěvkovou organizaci města Svitavy s právní subjektivitou (usnesení městské rady ve Svitavách ze dne 9. ledna 1991). Sbírkový fond byl na základě zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, v platném znění, zapsán dne 18. 10. 2002 do Centrální evidence sbírek ČR (dále jen CES) jako Sbirka Městského muzea a galerie ve Svitavách pod číslem MSV/002-05-10/211002. V roce 2012 naše instituce navíc převodem z Východočeského muzea v Pardubicích získala sbírku zapsanou do CES dne 16. 7. 2008. Změny v počtech sbírkových předmětů (přírůstky a úbytky) se postupují v předepsané elektronické podobě ministerstvu kultury ČR k potvrzení do CES.

II.

Územní působnost

Ve smyslu Zřizovací listiny shromažďuje MMG Svitavy do své sbírky předměty české i zahraniční provenience, a to především se zaměřením na území města a jeho okolí.

III.

Charakteristika sbírky

Nová sbírkotvorná politika muzea se utvářela v devadesátých letech 20. století. Přihlížela ke sbírkovému fondu původního svitavského vlastivědného muzea, jehož část byla po roce 1989 navrácena zpět do Svitav. Zároveň se začal budovat nový fond se specializací na život obyvatel 20. století a byla založena zcela nová podsbirka zaměřující se na historii praní a prací techniky. Její jedinečnost v rámci celé České republiky je důsledkem specializace, která má za následek přesah běžného muzea vlastivědného typu. V roce 2024 vznikla nová přírodovědná podsbirka a aktuálně byly učiněny kroky k založení podsbírký betlémářství.

Sbírkový fond MMG Svitavy má charakter všeobecně historické a přírodovědné sbírky s přímou vazbou na město Svitavy a jeho okolí, jež dokumentuje vývoj hmotné a nehmotné kultury i živé a neživé přírody. Sbirku muzea tvoří následující podsbírký:

Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů k 31. 12. 2024

Název podsbírký	
15 – výtvarné umění	1141
17 – uměleckoprůmyslové předměty	1137
18 – knihy, písemnosti a tisky	3413

21 – negativy, fotografie, filmy, videozáznamy	8670
24-1 – prací technika	351
24-2 – pozůstalost Aloise Petruse	211
24-3 – Ottendorferova knihovna	6899
25 – jiné, obecné	3170
25 – biologie	370
Celkem	24809

Celkově nyní muzejní sbírkový fond obsahuje 24809 evidenčních čísel. Knihovna je pak dělena na dvě části, sbírkovou a badatelskou, která není součástí sbírek zapsaných v CES.

15 – Výtvarné umění: především obrazy a grafiky umělců, žijících a tvořících ve Svitavách anebo v blízkém okolí (zastoupena jsou např. díla Johanna Dittmanna – 19. století, Paula Schmeera – počátek 20. století, nebo Jaroslava Pavliše a jeho pokračovatelů – druhá polovina 20. století; patří do ní i plastiky a malované střelecké terče z 19. století, ale také práce současných malířů).

17 – Uměleckoprůmyslové předměty: vytvořené tradičními řemeslnými postupy – výrobky ze skla, keramiky a textilu, důležitou součástí je kolekce historických vánočních ozdob a betlémů.

18 – Knihy, písemnosti, tisky: sbírková regionální knihovna, jejíž fond představuje soubor knih, rukopisů a dokumentů archivní povahy, převážně 19. a 20. století.

21 – Negativy, fotografie, filmy, videozáznamy: fotografie událostí, objektů a osobností souvisejících se životem města a jeho okolím, historické snímky, pořízené na několika stovkách skleněných negativů na přelomu 19. a 20. století, pohlednice.

24 – 1 Prací technika: stěžejní podsbírka, vytvářená systematicky a záměrně od roku 1995. Historické pračky, odstředivky, valchy, prací zvony, ruční i stolní mandly či historické prací prášky a mýdla.

24 – 2 Pozůstalost Aloise Petruse: dřevořezby, divadelní hry, loutky a kulisy pro loutková divadla, nákresy, náčrty a skici interiérů nábytku. Součástí jsou také Petrusovy deníky, úřední listiny, fotografie a korespondence.

24 – 3 Ottendorferova knihovna: zachráněné, ošetřené a katalogizované publikace z bývalé Ottendorferovy veřejné knihovny, pocházející z přelomu 19. a 20. století. Do CES byla k ostatním podsbírkám (jmenovitě jednotlivé knihy s popisem) připojena v roce 2008.

25 – obecné: vedle předmětů používaných v domácnosti jsou zařazeny prostředky k obživě bývalých řemeslníků či živnostníků, četné pomůcky k výuce, předměty zachráněné z místních kostelů a další předměty nezařazené ve speciálních podsbírkách.

25 – biologie: zařazeny jsou dermoplastické preparáty, modely, schránky živých organismů, herbářové položky, nerosty a zkameněliny pocházející z regionu a sbírek místních sběratelů. Do CES byla tato podsbírka přidána v roce 2024.

IV.

Program sbírkotvorné činnosti

Obecné zásady

- Dokumentace hmotné a nehmotné kultury i živé a neživé přírody se realizuje prostřednictvím trojrozměrných předmětů, dvourozměrných dokumentů (např. fotografie, návody k obsluze, výroční zprávy aj.), digitálních dokumentů (např. digitální fotografie) a cíleným vědeckým výzkumem.
- Sbírka MMG Svitavy je z hlediska své využitelnosti koncipována jak pro studijní, tak pro výstavní účely, včetně potřeb stálých expozic.
- Do sbírky jsou předměty zařazovány na základě určitého záměru a výběru a na základě znalosti všech souvislostí a vztahů s ostatními předměty, místem původu a původní funkcí. K předmětu musí existovat evidenční záznam, jehož obsah je určen ustanovením § 9 odst. 1 písm. d) zákona č. 122/2000 Sb., podrobnosti evidence dále upravuje vyhláška MK ČR č. 275/2000 Sb., kterou se zákon provádí. Získaný předmět je zapsán do chronologické evidence, následně do systematické evidence a jejich fyzický stav kontrolován při pravidelných inventarizacích. Uložení předmětů musí být takové, aby nedocházelo k jejich poškození a ztrátám.
- Tvorba sbírky MMG Svitavy se řídí obecnou zásadou, že MMG Svitavy do své sbírky přijímá takové předměty, které mají přímý vztah k městu Svitavy a jeho okolí. Konkrétně se jedná o předměty, které v uvedených oblastech vznikly, byly vyrobeny, popřípadě byly majetkem nebo alespoň v užívání významné osobnosti, instituce, spolku apod. Za takovou věc nelze považovat předmět, který byl sice běžně a v masovém měřítku používán a je i charakteristický pro určitou dobu, ale místo jeho vzniku je jiné než město Svitavy a okolí. Výjimky z této obecné zásady uděluje správce sbírky. Ve sporných případech rozhoduje o výjimkách ředitel MMG Svitavy.
- Podsbírky jsou nadále aktivně doplňovány, byť v různém množství a intenzitě. Doplnění probíhá s tou podmínkou, že nově získávané sbírkové předměty budou mít přímou vazbu na vymezené území působnosti MMG Svitavy a bude vycházet z jejich unikátnosti, ucelenosti a atraktivnosti (pro odbornou i laickou veřejnost). Stěžejní postavení ve sbírce MMG Svitavy budou mít předměty týkající se následujících prioritních oblastí působnosti MMG Svitavy:
 - Historie města Svitavy a okolí
 - Prací technika
 - Betlemářství
 - Výtvarné umění
 - Biologie
- Specifikem je také shromažďování dokumentů i jiných hmotných a nehmotných dokladů o životě osobností, činnosti spolků a firem významně se podílejících na kulturním a hospodářském rozvoji společnosti na území města Svitavy a okolí.

Historické, výtvarné a průmyslové podsbírky

- Prioritním cílem sbírkotvorné činnosti MMG Svitavy je dokumentace důležitých jevů a dění ve společnosti na Svitavsku v průběhu historie, přičemž nechceme dokumentovat všechny jevy a dění ve Svitavách a okolí, ale pouze ty specifické a jedinečné. Cílem je rovněž dokumentace existence a produkce regionálních řemeslníků, podniků a umělců.
 - Současnost a nedávná minulost:
 - Stěžejní jevy v kulturním, sportovním a společenském dění (Masopust, Fandův dýchánek, Svitavské komoření, Dětská scéna, Svitaverna, Festival Rosnička, Pivní slavnosti, Struny v podloubí, Top týden, Hledání hvězdy Davidovy, Posed, regionální publikace, aj.)
 - Významné osobnosti (včetně výtvarných umělců)
 - Významné organizace, spolky, školy, sportovní kluby a církve (Středisko volného času Tramtáryje Svitavy, Středisko kulturních služeb města Svitavy, Mateřské a rodinné centrum Krůček aj.)
 - Stavební a urbanistický vývoj města
 - Turistický ruch (propagační předměty města, pohlednice aj.)
 - Významní producenti (Westrock, Fibertex, SVITAP, Sleepwell, Machala, Qanto, TOS Svitavy, Dřevojas aj.)
 - V oblasti výtvarného umění a řemesla budou navazovány a udržovány kontakty se současnými umělci a řemeslníky, kteří mají vztah k regionu Svitavska, a bude rozšiřován okruh zastoupených děl těchto umělců a řemeslníků ve sbírce MMG Svitavy.
 - Pro dokumentaci uvedených témat jsou sbírány předměty výběrově reprezentující danou skutečnost, nikoliv všechny dostupné druhy předmětů). Je zřejmé, že dokumentace je různorodá a zasahuje různé sbírkové fondy.
 - Starší období
 - Významné kulturní, sportovní a společenské jevy v minulosti
 - Významné osobnosti v minulosti
 - Významní producenti v minulosti (chybějící produkce zdejších výrobců, např. Vigona)
 - Uvedená témata jsou sbírkovými fondy částečně pokryta, ke zvýšení jejich vypovídací hodnoty je vhodné jejich další obohacení o předměty reprezentující danou skutečnost.
- Dalším cílem sbírkotvorné činnosti MMG Svitavy je tvorba nadregionálních specializovaných sbírkových fondů, konkrétně prací techniky a betlé mářství. Tyto podsbírky jsou dále rozvíjeny a doplňovány, čímž se zvyšuje jejich vypovídací hodnota.

- Časové období, které chceme dokumentovat, není omezené, ale nejvíce pozornosti je možné věnovat současnosti a nedávné minulosti.

Přírodovědná podsbírka

- Přírodovědná podsbírka MMG Svitavy uchovává sbírkové předměty dokumentující přírodní poměry a bohatství regionu a doklady sbírkotvorné činnosti odborné veřejnosti i amatérských přírodovědců a sběratelů.
 - Její dělení a zaměření je primárně následující:
 - Ornitologie je zajišťována tvorbou a sběrem dermoplastických preparátů ptactva nalezeného v regionu
 - Chiropterologie je tvořena jako nadregionální sbírka s preparáty z celé České republiky
 - Vertebratologie se zaměřuje na sbírání zbylých skupin obratlovců se zvláštní pozorností věnovanou dermoplastickým preparátům v regionu nalézaných savců a modelům obojživelníků i plazů pocházejícím ze sbírek místních sběratelů
 - Evertebratologie se primárně zaměřuje na entomologické preparáty, v menší míře též na tvorbu regionální malakozoologické kolekce, dnes je z větší míry tvořena dary od místních sběratelů, její další rozvoj však bude zaměřen především na sběr fauny vyskytující se v okolí města
 - Botanika je tvořena cennými herbářovými položkami z 3. čtvrtiny 20. století, které často ukazují na zaniklé lokality a zmizelé druhy v regionu, další rozvoj není nyní plánován
 - Paleontologie a Geologie jsou tvořeny především ukázkou darovaných kolekcí místních sběratelů s menší regionální částí, jež by se v příštích letech měly primárně rozvíjet

V.

Způsoby získávání sbírkových předmětů

- Vedle nabývání sbírkových předmětů dary a nákupem na základě nabídky majitelů bude realizován pro potřeby nákupu pravidelný „průzkum“ bazarů v okolí. Odborní pracovníci a správci sbírek budou průběžně zjišťovat prostřednictvím internetu aktuální nabídky vybraných antikvariátů, galerií a aukčních síní za účelem zjišťování skutečností pro případnou následující realizaci nákupů předmětů do sbírky. Tyto skutečnosti zároveň poslouží k porovnávání aktuálních cen při nákupech přímo od vlastníků.
- Aktivní akviziční činnost bude probíhat rovněž formou vlastního terénního výzkumu, dokumentace a sběrů. Odborní pracovníci a správci sbírek provádějící terénní průzkumy budou v terénu v rámci svých možností (časových, organizačních apod.) aktivně získávat informace o událostech a předmětech, které mohou podsbírky doplňovat.

- Preparace a konzervace sbírkových předmětů do přírodovědné podsbírky je prováděna dodavatelsky.
- K nákupům sbírkových předmětů budou využívány existující dotační programy (zejména Ministerstva kultury ČR).
- MMG Svitavy bude opakovaně vyhlašovat (prostřednictvím lokálního a regionálního periodického tisku, na svých webových stránkách, při vernisážích, propagaci výstav apod.) sbírky potencionálních nových přírůstků.
- V mimořádných případech je možné do sbírek zařadit i jednotliviny či celé soubory předmětů vysoké kulturní, historické či přírodovědné hodnoty neshodující se s touto koncepcí, u nichž hrozí nebezpečí zničení nebo ztráty pro společnost a nemůže je z různých důvodů přijmout jiná sbírkotvorná instituce.

VI.

Inventarizace sbírky

- Celá sbírka MMG Svitavy bude pravidelně inventarizována, jak ukládá zákon č. 122/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Plán inventarizace stanoví ředitel konkrétně na každý rok na základě návrhu správce sbírek a zahrne jej do plánu činnosti MMG Svitavy.

VII.

Vyřazování sbírkových předmětů

- Sbírka je živým organismem a vyřazování sbírkových předmětů z evidence je přirozenou součástí sbírkotvorné činnosti muzejní instituce. Vyřazení sbírkových předmětů ze sbírky MMG Svitavy však může být provedeno pouze v případech vymezených ustanovením § 9 odst. 5 zákona č. 122/2000 Sb., tj. při jejich neupotřebitelnosti nebo přebytečnosti. MMG Svitavy bude vyřazovat sbírkové předměty, které jsou ve smyslu ustanovení § 9 odst. 5 zákona č. 122/2000 Sb. přebytečné, a tedy neodpovídají charakteru sbírky. Konkrétně se jedná o sbírkové předměty, které nemají svůj význam z hlediska tvorby sbírky (např. nepocházejí z oblasti vymezené územní působnosti MMG Svitavy, jedná se o multiplikáty, apod.).

VIII.

Stav evidence, uložení a ošetření sbírek

- MMG Svitavy vede ze zákona chronologickou evidenci sbírek v písemné podobě (přírůstkové knihy), systémovou elektronickou evidenci v elektronické podobě

(program ProMuzeum společnosti Bach s.r.o.) a celorepublikovou Centrální evidenci sbírek (CES) v online podobě.

- Sbírkové předměty jsou nyní uloženy v osmi depozitářích, pět z nich se nachází v hlavní budově MMG, dva jsou v objektu na ulici Milady Horákové a jeden v Ottendorferově knihovně. Část sbírkových předmětů se nachází ve stálých expozicích. Všechny místnosti (kromě depozitáře v Ottendorferově knihovně) jsou vybaveny elektronickou zabezpečovací signalizací (EZS) a protipožární elektronickou signalizací (EPS) s napojením na pult centrální ochrany na pracovišti městské policie. Veřejné prostory muzea, kde jsou sbírkové předměty vystavovány, jsou sledovány kamerovým systémem. Vstupy do přízemních depozitářů jsou chráněny kovovými mřížemi. Přízemní okna hlavní budovy MMG, výstavních sálů a depozitářů jsou chráněna kovovými mřížemi a ochrannými fóliemi.
- V depozitářích bude i nadále prováděn monitoring teploty a vlhkosti. Za finančního příspěví MK ČR a Pardubického kraje budou postupně všechny depozitáře vybaveny odpovídajícím mobiliářem, přístrojovým zařízením (např. dataloggery, vysoušeči) a zabezpečením.
- Převážná část sbírkového fondu MMG Svitavy je uložena v odpovídajících podmínkách, ale současná kapacita depozitárních prostorů je využita téměř na maximum. Prioritou je zvýšení prostorové využitelnosti poskytnutých depozitářů za pomoci instalace úsporného systému regálů a skříní.
- V návaznosti na předchozí odstavec bude MMG Svitavy usilovat o získání dalších dlouhodobě perspektivních depozitárních prostor.
- Předměty budou i nadále ukládány v obalech z odkyseleného papíru, do kartonů a protiprachových prodyšných obalů.
- Na základě prováděné katalogizace a dle výsledků inventarizace ve smyslu ustanovení § 9 a 12 zákona č. 122/2000 Sb., předkládají každoročně správci sbírek a odborní pracovníci řediteli MMG Svitavy návrhy k provedení konzervace nebo restaurování sbírkových předmětů, a to nejpozději do 30. listopadu příslušného roku.
- Většinu konzervátorských a restaurátorských prací objednává MMG Svitavy dodavatelsky, a to za využití existujících dotačních programů.

IX.

Závěrečná ustanovení

- Tato koncepce sbírkotvorné činnosti je zpracována pro období let 2026–2030. její revize bude probíhat kontinuálně. Nejpozději ke konci roku 2030 bude koncepce podrobena celkové revizi.
- Koncepce nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2026.

Při zpracování Koncepce sbírkotvorné činnosti Městského muzea a galerie ve Svitavách pro období 2026–2030 byly využity následující dokumenty:

- Koncepce sbírkotvorné činnosti Východočeského muzea v Pardubicích pro období let 2021–2025
- Sbírkotvorný program Regionálního muzea v Litomyšli
- Interní směrnice Městského muzea v Ústí nad Orlicí č. 6/2019 o sbírkotvorném plánu

Zpracoval: Mgr. Hynek Stříteský, ředitel Městského muzea a galerie ve Svitavách

Připomínkovali: Mgr. Daniela Myšková, Mgr. Monika Němcová, Mgr. Jakub Vrána

Ve Svitavách dne 17. 12. 2026